

choice

Offlimits

Onderzoek Online Lastigvallen

Arno van Welzen, Fleur Pessers

28 juni 2023

Management Summary

Vergroot de bespreekbaarheid om zo de kennis én het handelingsperspectief van slachtoffers te verbeteren.

Doelstellingen

- Inzicht geven in de omvang en frequentie van online lastigvallen.
- Inzicht geven in de vormen waarin dit plaatsvindt en hoe slachtoffers hiermee omgaan.
- Handreikingen doen hoe jongeren en ouders (beter) kunnen worden voorgelicht over de gevaren en mogelijke handelingsperspectieven.

Uitvoering & steekproef

- Representatieve steekproef Nederlanders 12+ n=1.032
- Resultaten gewogen naar geslacht, leeftijd, regio en opleidingsniveau
- Methode: kwantitatieve online survey via een online panel
- Data-collectieperiode: 5 – 9 januari 2023

Resultaten

- 22% van Nederlanders 12+ zegt of denkt te maken te hebben gehad met *online lastigvallen* conform de definitie.
- Online lastigvallen wordt veelal niet ‘opgemerkt’ of als zodanig herkend: 51% van de Nederlanders van 12 jaar en ouder heeft zelf minimaal één situatie van online lastigvallen aan de hand gehad, maar slechts 22% herkent zich in de definitie van online lastigvallen. Opvallend genoeg zijn dit vaker mannen dan vrouwen.
- Bij online lastigvallen worden overwegend ouders en vriendinnen in vertrouwen genomen. Gespecialiseerde hulpinstanties worden opvallend weinig ingeschakeld.

Aanbevelingen

- Vergroot de kennis van online lastigvallen; wat het inhoudt, wat strafbaar is en wanneer. Nu komt een groot deel van de Nederlanders van 12 jaar en ouder wel in aanraking met minimaal één situatie gerelateerd aan online lastigvallen, maar desgevraagd geeft slechts 22% zelf aan dat er sprake is van online lastigvallen.
- Vergroot het handelingsperspectief. De kanalen zijn er, maar ogenschijnlijk zijn de drempels (te?) hoog (of: is of voelt het ‘vergriep te klein?’). Het lijkt erop dat slachtoffers de situaties bagatelliseren of dat het beeld dat slachtoffers hebben niet overeenkomt met het beeld dat zij krijgen bij een woord als ‘lastigvallen’.
- Maak online lastigvallen bespreekbaar. Haal de ‘lading’ er af om zo ook het stigma te verminderen.

Inhoudsopgave

01. Management Toplines	4
02. Opzet & uitvoering	6
03 Resultaten	8
03.1 Situaties	9
03.2 Online lastigvallen	16

01 Management toplines

Toplines

Lastigvallen vindt met name online plaats; slachtoffers maken zelden gebruik van hulpbronnen

Situaties

- Vrouwen herkennen vaker alle situaties die online gebeuren.
- Van de groep die een situatie zelf of in de omgeving wel eens heeft meegemaakt (94%), zien vrouwen vaker spam (45%), lastigvallen met ongewenste foto's (23%) en het hacken van account/computer (19%).
- Spam wordt het vaakst zelf meegemaakt (man 91%, vrouw 94%). Ruim twee derde van de 94% die zelf een situatie heeft meegemaakt, is online wel eens gevraagd om een naaktfoto/video (man 67%, vrouw 70%). Naaktfoto's worden vaker *gestuurd* door mannen (55%) en vaker *ontvangen* door vrouwen (82%).
- Het lastigvallen vindt overwegend online plaats (63%) of zowel on- als offline (27%). De kans op het offline tegenkomen van deze persoon schat toch maar 23% (zeer) groot in.
- Ouders (29%) en vriendinnen (24%) worden ook niet heel vaak, maar wel het vaakst in vertrouwen genomen bij lastigvallen. De politie wordt in slechts 19% van de gevallen ingeschakeld, een docent en (huis)arts beide in 12%. Gespecialiseerde instanties als Meldknop.nl, Kindertelefoon en Helpwanted worden door slechts een hele kleine groep ingeschakeld (2%, 2%, 1% resp.)

Online lastigvallen

- Van groep die zelf met minimaal één van de situaties van online lastigvallen aan de hand te hebben gehad (51%), krijgen mannen vaker zonder toestemming veel mails (41%); vrouwen worden vaker lastig gevallen (34%).
- Een ruime meerderheid denkt overigens niet met online lastigvallen te maken hebben gehad en herkent zich niet in de definitie van online lastigvallen (72%).
- Eén derde van de groep die zich er wel in herkent en met de situaties van online lastigvallen te maken heeft gehad (15%), heeft ongewenste beelden ontvangen (35%); Een kwart merkt de dader meermaals per week op (26%).
- De persoon die lastigvalt is vooral online ontmoet (33%). Vrouwen hebben weliswaar vaak een man die hen lastigvalt (59%), maar volgens de helft is er geen sprake van romantische interesse vanuit deze persoon (52%).

02 Opzet & uitvoering

Opzet & uitvoering

Centrale vraag, doelstellingen en uitvoering

Centrale vraag

Wat is de stand van zaken als het gaat om online lastigvallen en in hoeverre weten slachtoffers hoe te handelen?

- Handreikingen doen hoe jongeren en ouders (beter) kunnen worden voorgelicht over de gevaren en mogelijke handelingsperspectieven.

Datacollectieperiode

5 – 9 januari 2023

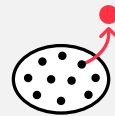
Weging

Op de resultaten is een correctie toegepast naar geslacht, leeftijd, regio en opleiding) op basis van de Gouden Standaard om een representatieve steekproef te borgen.

Doelstellingen

- Inzicht geven in de omvang en frequentie van online lastigvallen.
- Inzicht geven in de vormen waarin dit plaatsvindt en hoe slachtoffers hiermee omgaan.

Populatie & steekproef

- Alle Nederlanders van 12 jaar en ouder
- De netto steekproef bedraagt n= 1032.

Leeswijzer

Significante verschillen tussen groepen worden **dikgedrukt** en onderstreept weergegeven.

Resultaten

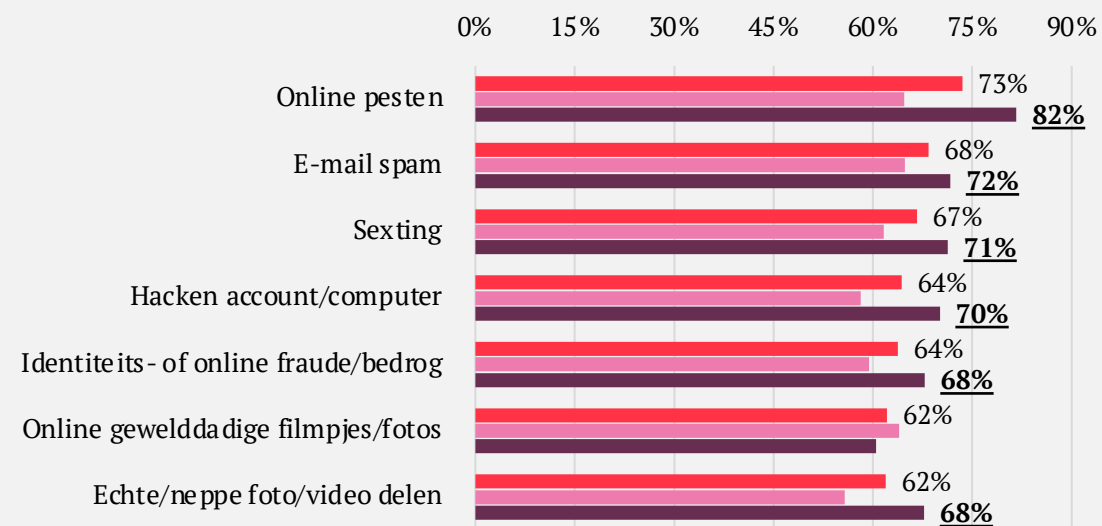
Onderzoek Online Lastigvallen 2023

Situaties

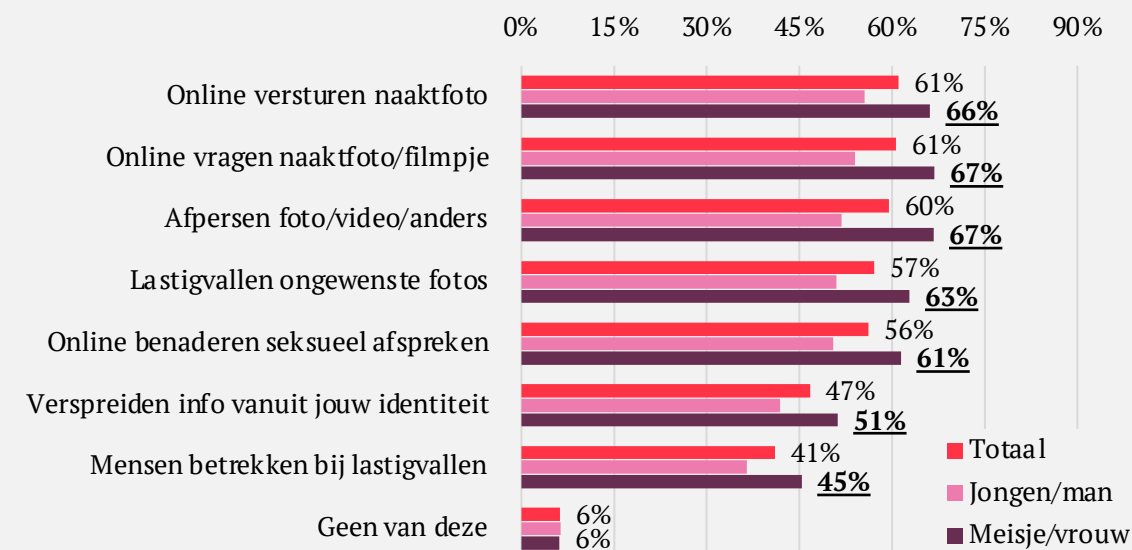
Vrouwen vaker bekend met vrijwel alle online situaties

Nog steeds weet 6% van Nederland 12+ niet dat deze situaties online gebeuren, 27%(!) niet dat er online gepest wordt

Situatie bekend
Basis: allen (N=1032)

Situatie bekend
Basis: allen (N=1032)

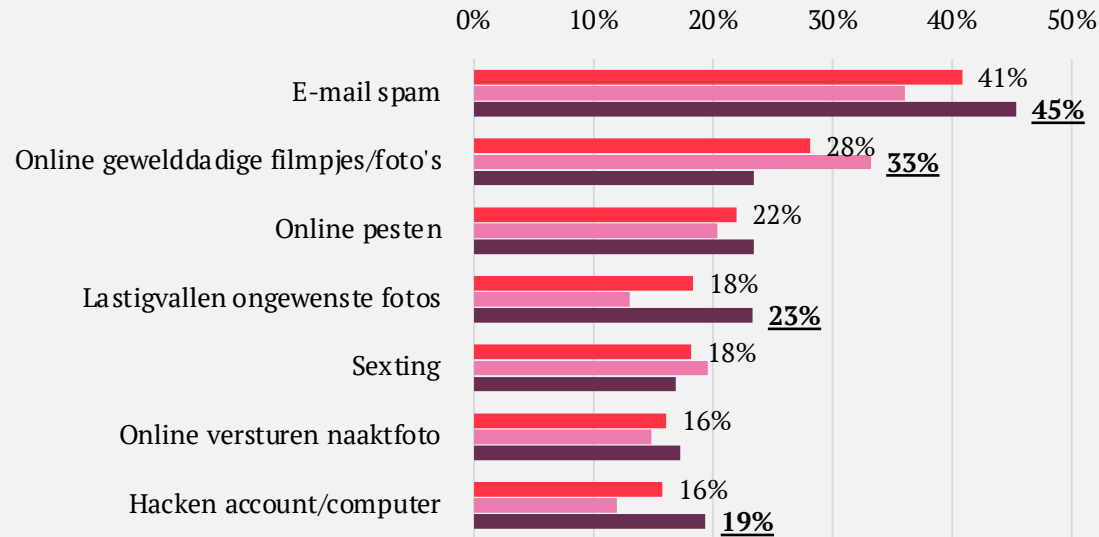
SIT01: Kun je aanklikken waarvan je wel eens gehoord hebt, dat dit online gebeurt?

Mannen zien vaker geweldadige filmpjes/foto's online

Vrouwen hebben zelf (of in de nabijheid) vaker te maken met ongewenste foto's, account/computer hacks en spam

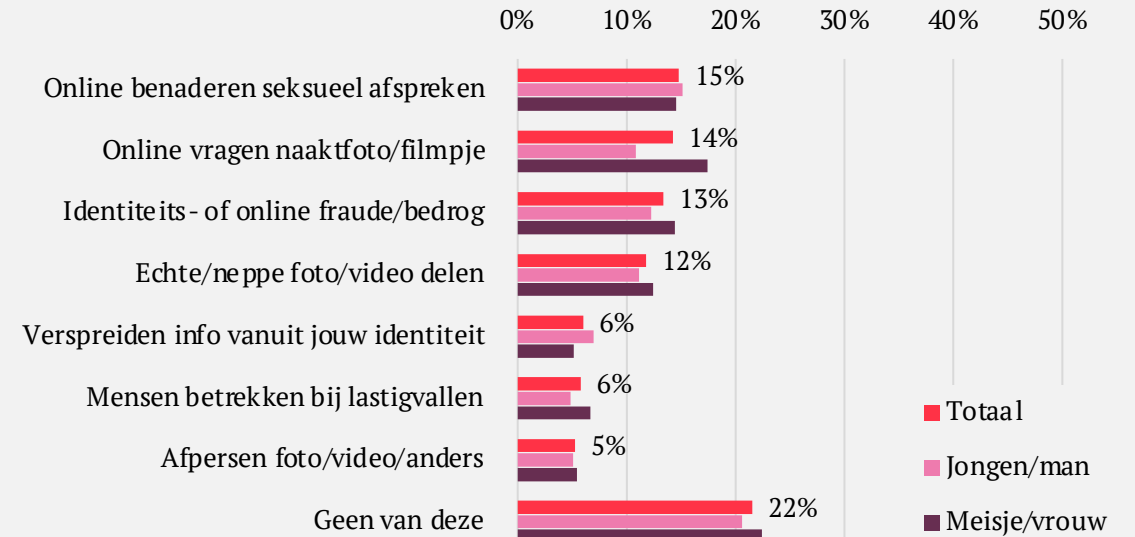
Situatie meegemaakt

Basis: weet dat situatie gebeurt (n=967, 94% NL 12+)

Situatie meegemaakt

Basis: weet dat situatie gebeurt (n=967, 94% NL 12+)

SIT02: En kun je nu aanklikken wat je wel eens online hebt meegemaakt of (ongewild) online hebt gezien, bij jezelf of bij iemand anders.

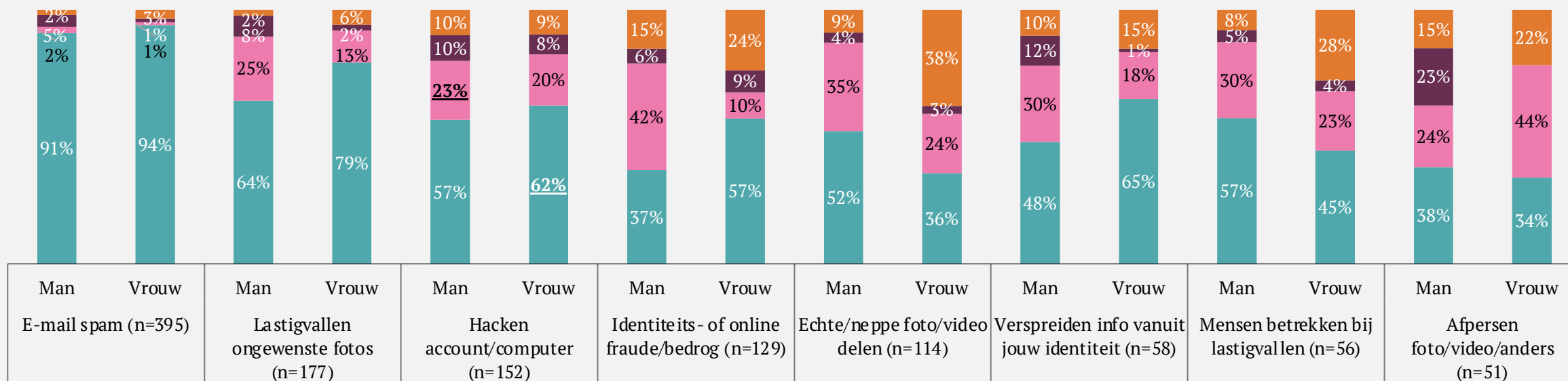
Na spam zien vrouwen zelf het meest vaak ongewenste foto's

Op de derde plaats volgt hacken van account/computer; het merendeel die dit heeft gezien, heeft dit zelf meegemaakt

Wie meegemaakt (top 8)

Basis: **situatie meegemaakt of gezien** (% NL 12+ verschilt per situatie (zie n onder situatie))

Ik zelf Vriend of vriendin Familielid Nog iemand anders

SIT03: Wie heeft dit meegemaakt of (ongewild) gezien?

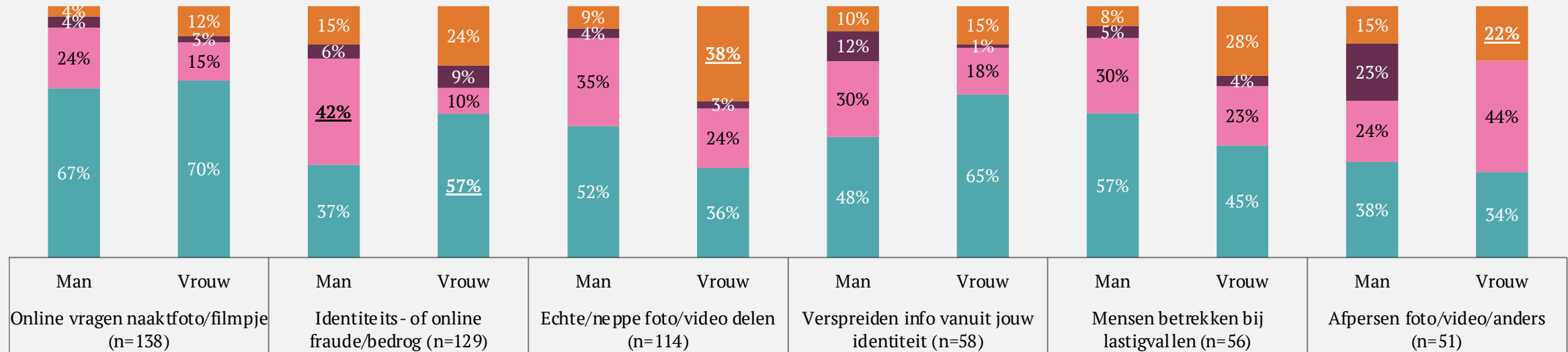
Bij ruim twee derde is men dan zélf om de naaktfoto gevraagd

Afpersen heeft men het minst vaak zélf meegemaakt. Dit kent men vaker van een vriend of vriendin of nog iemand anders

Wie meegemaakt (bottom 6)

Basis: **situatie meegemaakt of gezien** (% NL 12+ verschilt per situatie (zie n onder situatie))

■ Ik zelf ■ Vriend of vriendin ■ Familielid ■ Nog iemand anders

SIT03: Wie heeft dit meegemaakt of (ongewild) gezien?

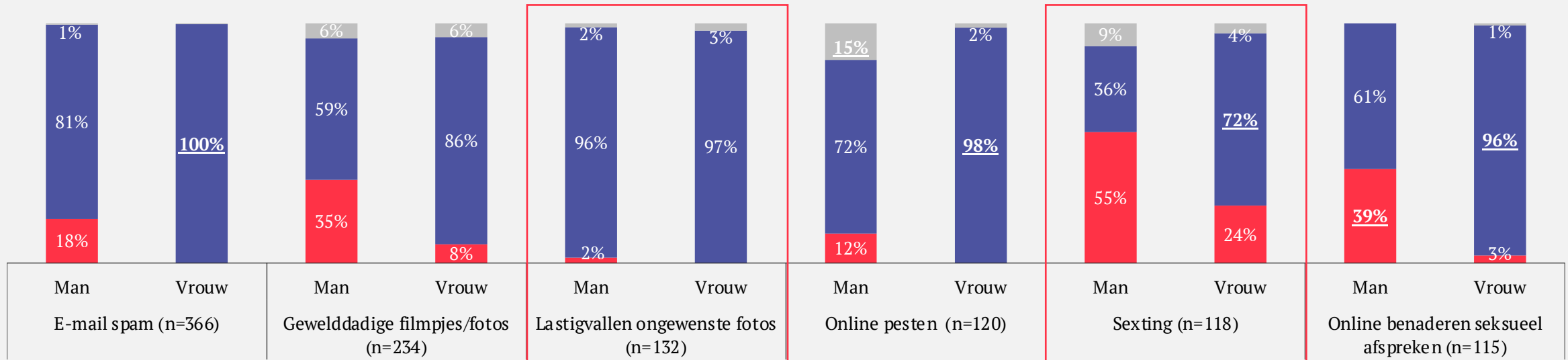
Mannen vaker 'dader', vrouwen vaker slachtoffer

Helft van de mannen die te maken hebben gehad met sexting is 'zender', bij de vrouwen is dit een kwart

Dader of slachtoffer (top 6)*

Basis: situatie zelf meegemaakt of gezien (% NL 12+ verschilt per situatie (zie n onder situatie))

■ Zelf gedaan ■ Bij mij gebeurd ■ Wil ik niet zeggen

* 'Afpersen met foto's/video's' en 'mensen betrekken bij lastigvallen' niet gerapporteerd, omdat de resultaten indicatief zijn door het beperkte aantal waarnemingen

SIT04: Heb je dit zelf gedaan of is dit bij jou gebeurd?

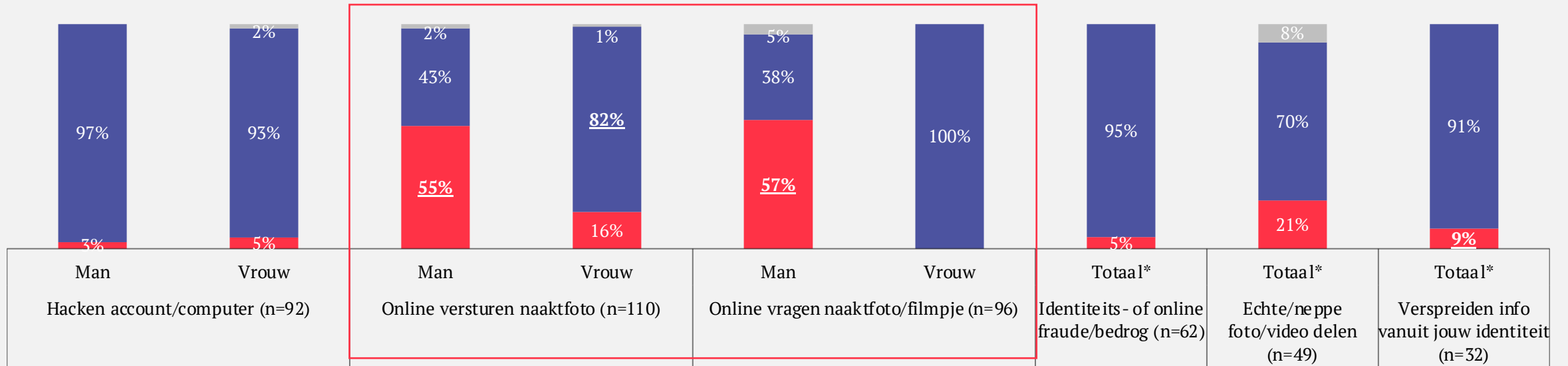
Helpt mannen te maken gehad met naaktfoto sturen, is 'zender'

Van de vrouwen die te maken hebben gehad met het vragen om een naaktfoto/filmpje is geen de 'vrager' geweest

Dader of slachtoffer (deel 2)

Basis: **situatie zelf meegemaakt of gezien** (% NL 12+ verschilt per situatie (zie n onder situatie))

■ Zelf gedaan ■ Bij mij gebeurd ■ Wil ik niet zeggen

*Omdat deze situaties beperkt voorkomen is het aantal waarnemingen hier te klein om deze te splitsen naar geslacht
SIT04: Heb je dit zelf gedaan of is dit bij jouw gebeurd?

Onderzoek Online Lastigvallen 2023

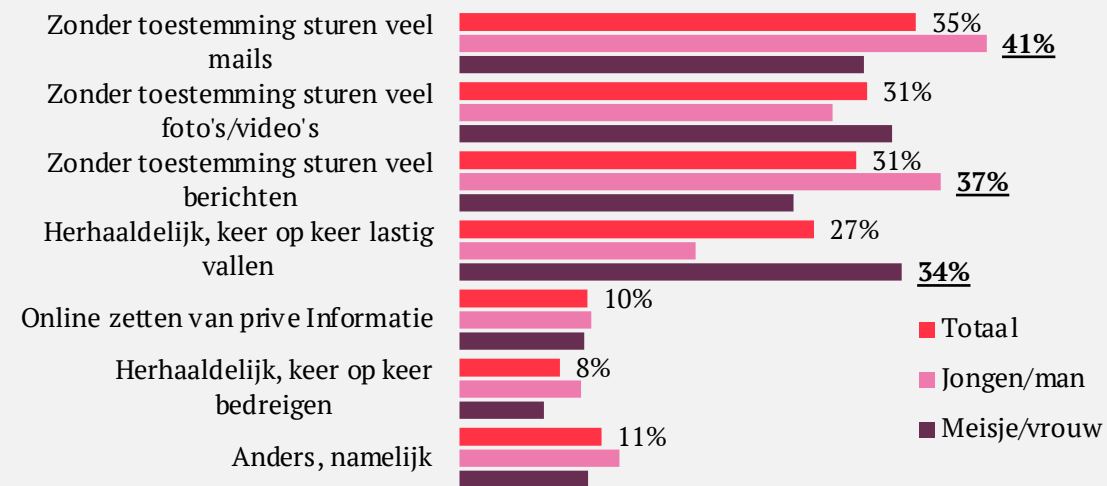
Online Lastigvallen

Vrouwen worden vaker herhaaldelijk lastiggevallen

Driekwart vrouwen die zelf geconfronteerd zijn met de situaties *denkt* niet met online lastigvallen te maken hebben gehad

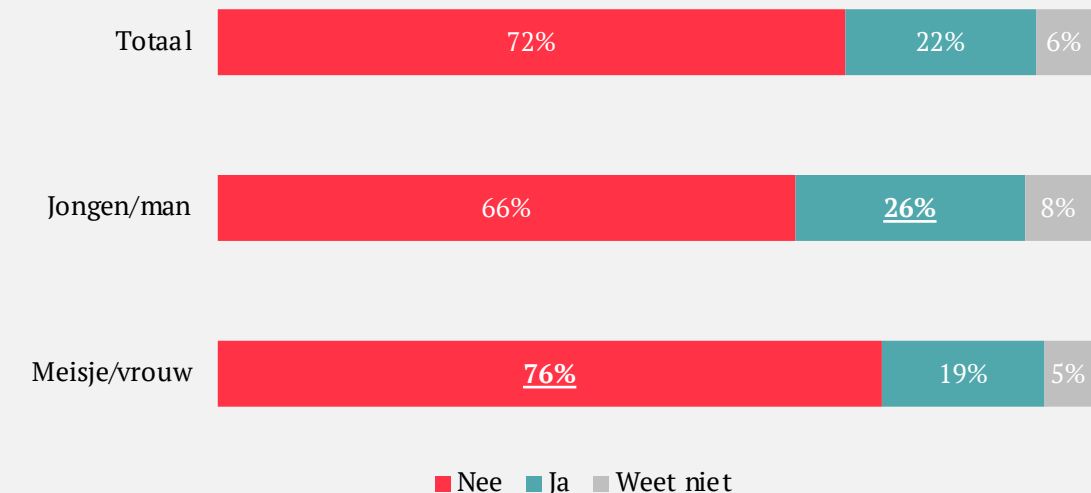
Online lastigvallen

Basis: **minimaal één situatie gerelateerd aan online lastigvallen zelf meegemaakt (n=530, 51%)**

Herkenning in definitie lastigvallen

Basis: **minimaal één situatie gerelateerd aan online lastigvallen zelf meegemaakt (n=530, 51%)**

OS01: Welke van de onderstaande situaties zijn hierbij van toepassing geweest?

OS02: Hoe oud was je toen?

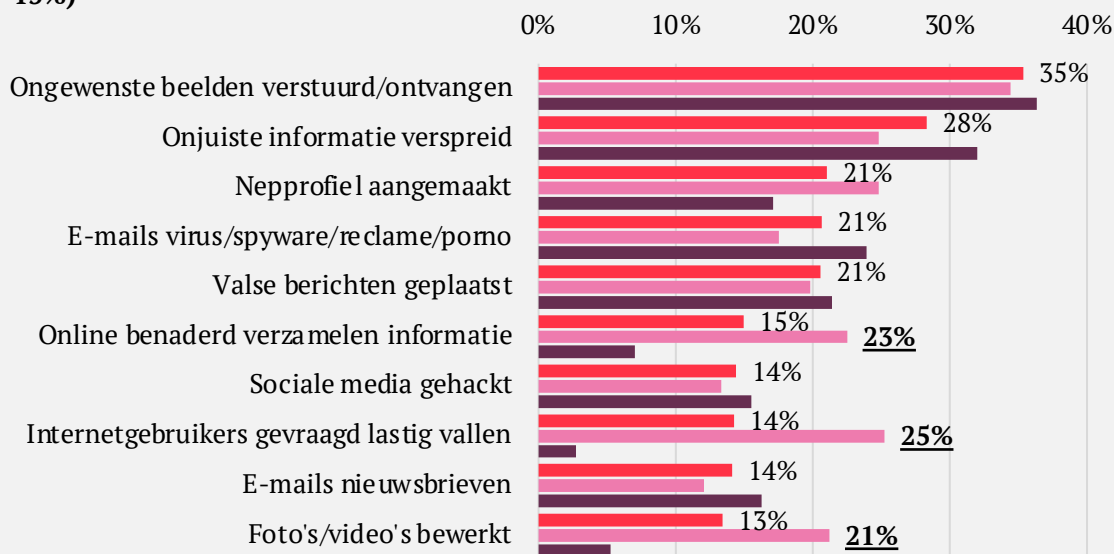
OS-DEF: Als je deze definitie zo leest, heb jij zelf dan wel eens te maken gehad met online lastigvallen?

Online lastigvallen bestaat uit ongewenste beelden en info

Online verzamelen informatie, lastig vallen, bewerken beelden en privégegevens delen komt vaker voor bij mannen

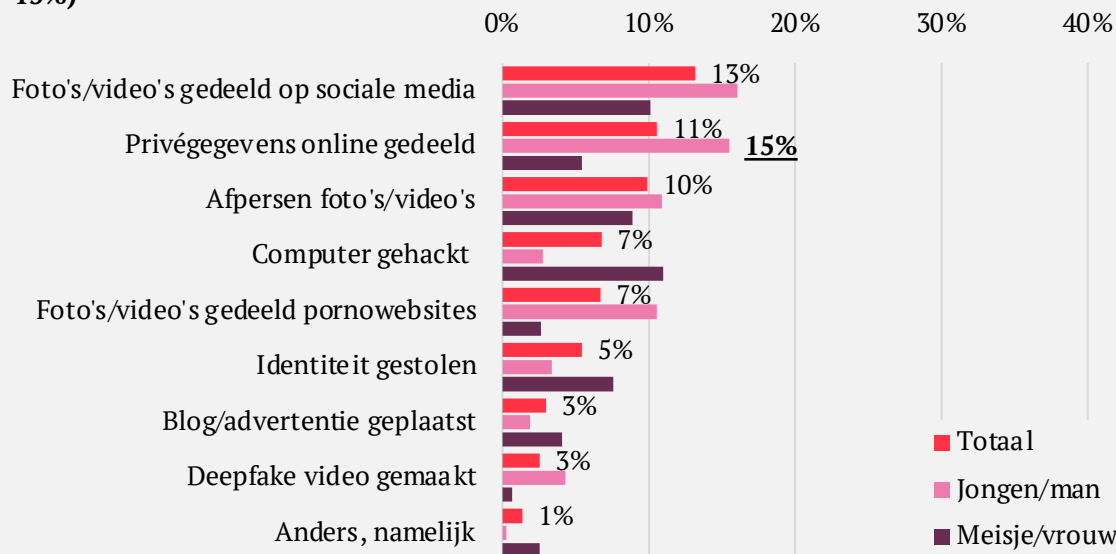
Welke situatie meegemaakt

Basis: herkent online lastiggevallen te zijn + weet niet zeker (n=150, 15%)

Welke situatie meegemaakt

Basis: herkent online lastiggevallen te zijn + weet niet zeker (n=150, 15%)

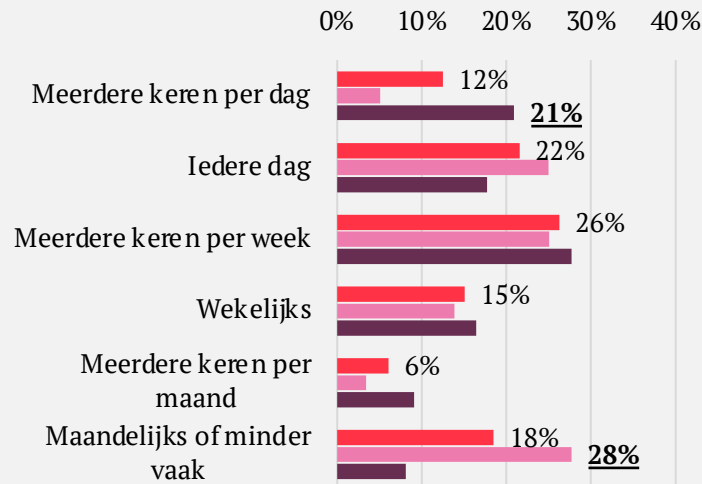

OS03: En kun je nu aanklikken wat er allemaal is gebeurd?

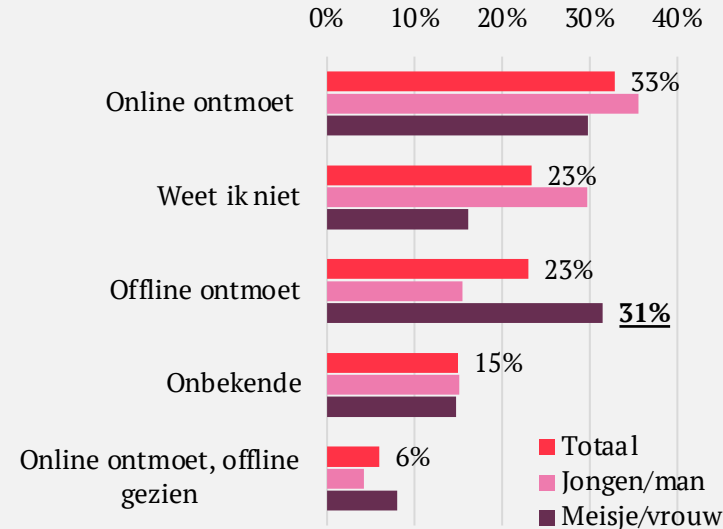
Kwart merkt(e) persoon die lastigvalt meermaals per week op

Vrouwen hebben de persoon die lastigvalt vaker offline ontmoet en zijn overwegend mannen

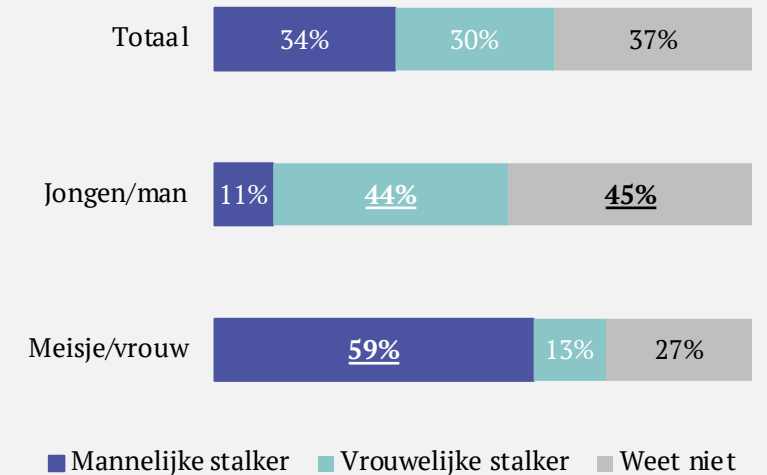
Persoon die lastigvalt opmerken
Basis: heeft zelf online lastigvallen meegemaakt (n=133, 13%)*

Identiteit persoon die lastigvalt
Basis: heeft zelf online lastigvallen meegemaakt (n=133, 13%)*

Geslacht persoon die lastigvalt
Basis: heeft zelf online lastigvallen meegemaakt (n=133, 13%)*

* Heeft zelf online lastigvallen meegemaakt = zegt op basis van de definitie met online lastigvallen te maken hebben gehad, aangevuld met de groep 'weet niet zeker' die bij meer dan 1 situatie aangeven dat dit heeft plaatsgevonden.

OS04: Hoe vaak merkte je je online deze persoon op?

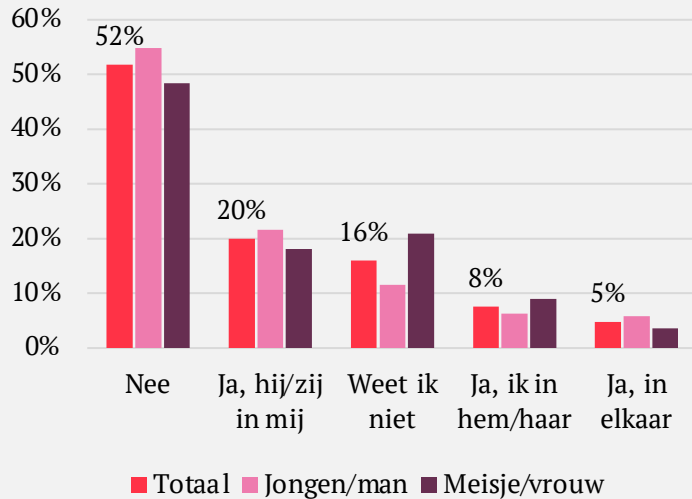
OS05: Wie is of was degene die jou online lastigvalt?

OS06: Is of was de persoon die jou lastigvalt?

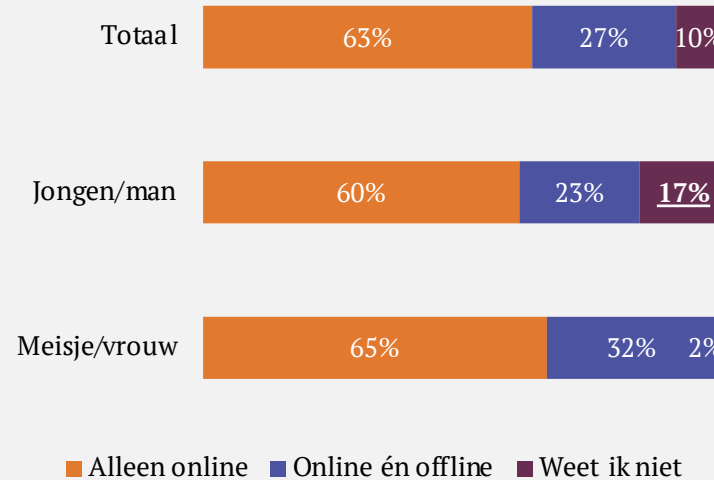
Bij helft online lastigvallen speelt romantiek geen rol

Lastigvallen vindt overwegend alleen online plaats; Kans deze persoon offline tegenkomen is voor grootste groep onzeker

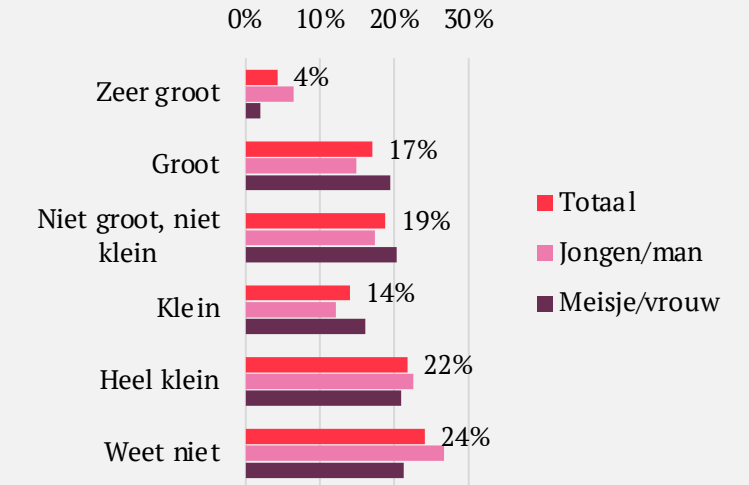
Romantische interesse
Basis: heeft zelf online lastigvallen meegemaakt (n=133, 13%)

Locatie online lastigvallen
Basis: zelf online lastigvallen meegemaakt (n=133, 13%)

Kans offline tegenkomen
Basis: zelf online lastigvallen meegemaakt (n=133, 13%)

OS07: Is of was er (voorheen) sprake van romantische interesse van één of beide kanten?

OS08: Waar vindt of vond het lastigvallen plaats?

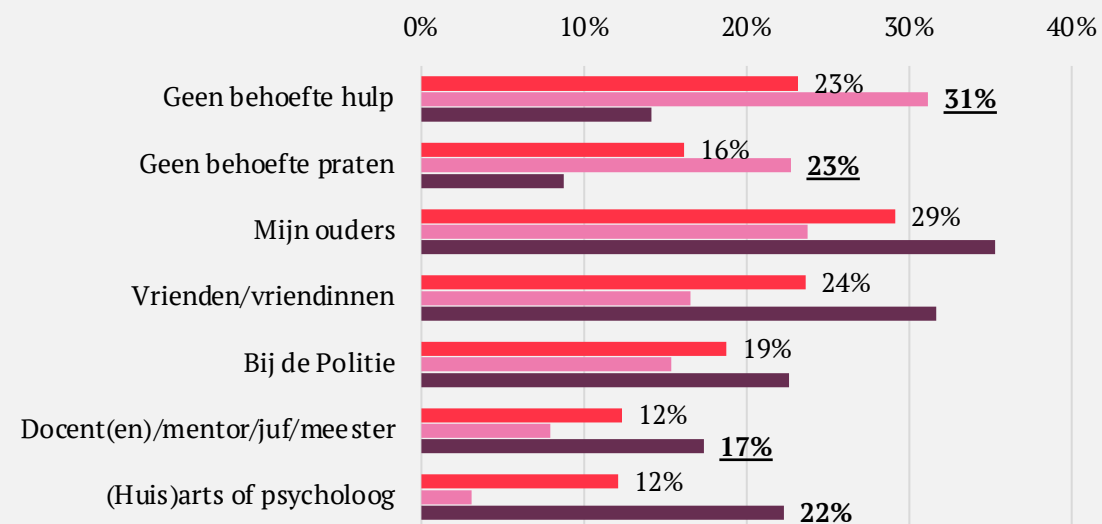
OS09: Hoe groot is, denk je de kans dat jij en de persoon die jou lastigvalt elkaar offline tegen zouden komen? Die kans is, denk ik:

Vooraf lastiggevallen mannen vragen weinig of geen hulp

Hulpbronnen zoals Meldknop nl, Kindertelefoon en Helpwanted worden (te) weinig gebruikt door slachtoffers

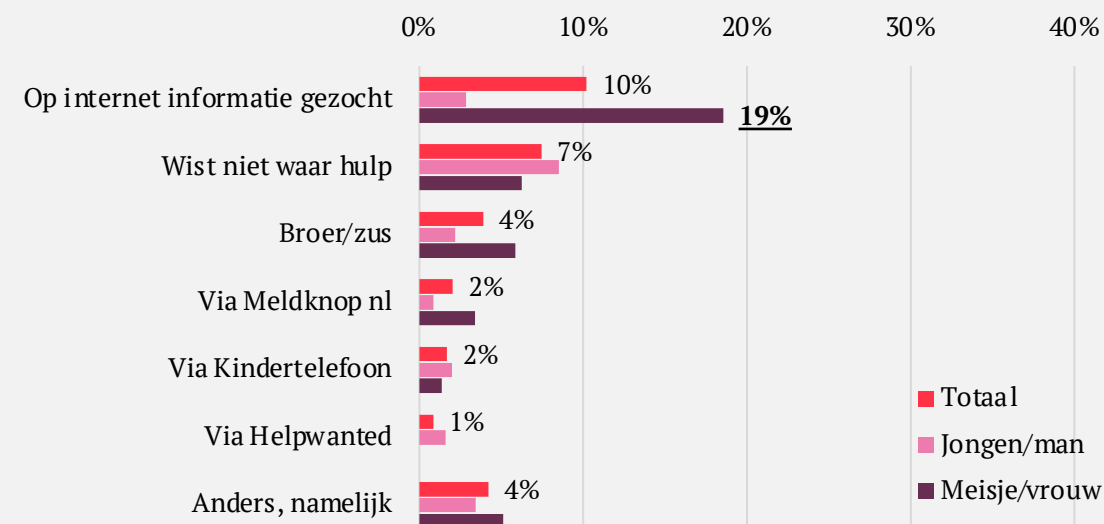
Actie online lastigvallen

Basis: heeft zelf online lastigvallen meegemaakt (n=133, 13%)

Actie online lastigvallen

Basis: heeft zelf online lastigvallen meegemaakt (n=133, 13%)

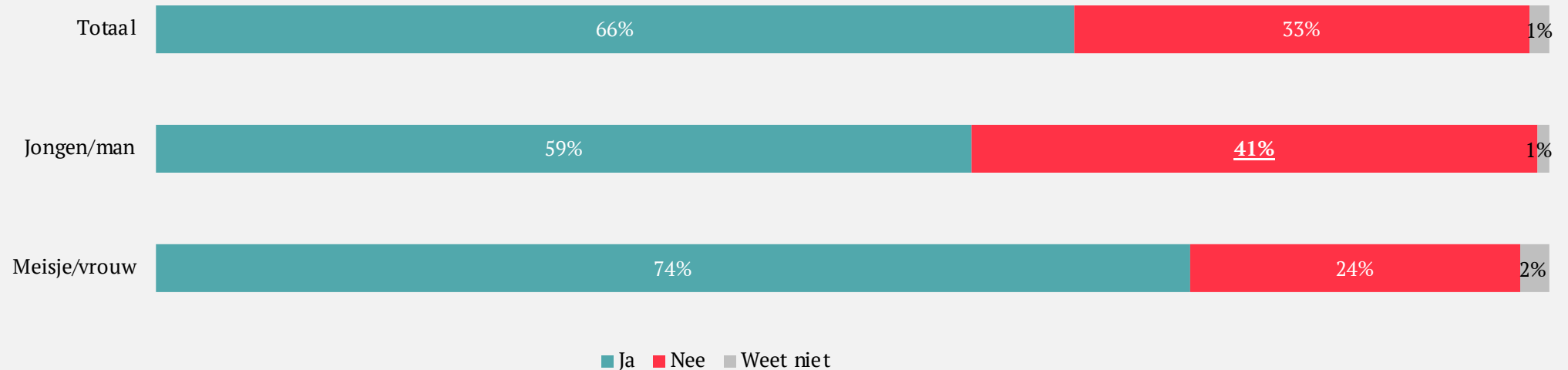
OS10: Wat heb je gedaan toen je er achter kwam dat je online lastiggevallen werd?

Derde van slachtoffers weet niet dat dit soms strafbaar is

Mannen (zijn vaker dader) maar weten vaker dan vrouwen *niet* dat dit in bepaalde gevallen strafbaar kan zijn

Bewust strafbaar

Basis: heeft zelf online lastiggevallen meegemaakt (n=133, 13%)

OS11: Online lastigvallen kan in bepaalde gevallen strafbaar zijn. Was jij hiervan op de hoogte?

the choice

Sumatrakade 1299
1019 RM Amsterdam

020 521 06 60
info@thechoice.nl
www.choice-insights.nl